

Προς νέο διάταγμα Καρακάλα;

Οταν ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζ. Μπους αναλάμβανε την εξουσία στις αρχές του 2001 οι κύριοι στρατηγικοί του στόχοι, όπως τους είχε διακηρύξει προεκλογικά, και όπως τους ελεξεργάστηκαν οι μυστικές και φανερές υπηρεσίες του, ήταν οι ακόλουθοι:

1. Να πατάξει τη διάχυτη (και αποεδαφικοποιημένη) τρομοκρατία που δημιουργούσε εσωτερική ανασφάλεια στις ίδιες τις ΗΠΑ. Λίγους μήνες μετά, με το χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου, ο στόχος αυτός απέκτησε πρώτη προτεραιότητα, πράγμα που οδήγησε στη στρατιωτική επέμβαση στο Αφγανιστάν και την εξάρθρωση της εξουσίας των Ταλιμπάν, που θεωρήθηκαν οι κύριοι τροφοδότες και συνεργοί της Αλ Κάιντα.

2. Ο δεύτερος στόχος ήταν η εξουδετέρωση των «κρατών - ταραξιών», με πρώτο το Ιράκ που, άμεσα ή έμμεσα, διατάρασσαν την, υπό τις ΗΠΑ, νέα τάξη πραγμάτων. Εδώ, φυσικά, υπεισερχόταν και ο παράγοντας ιρακινά πετρέλαια τα οποία, σύμφωνα με τις πριν τον πόλεμο του Κόλπου διευθετήσεις, σε μεγάλο βαθμό είχαν παραχωρηθεί σε γαλλικές και γερμανικές εταιρείες εκμετάλλευσης και δευτερευόντως σε ρωσικές και κινεζικές. Επομένως η εξουδετέρωση του Σαντάμ Χουσεϊν -και η άμεση ή έμμεση κατοχή του Ιράκ από τις ΗΠΑ- θα έδινε τη δυνατότητα στον Μπους να ελέγξει τα μεγαλύτερα αποθέμα-

Του
Άγγελου
ΕΛΕΦΑΝΤΗ

τα πετρελαίου στον κόσμο.

3. Ο τρίτος στόχος, αν και χωρίς άμεση πρακτική χρησιμότητα, ήταν η τιθάσευση της μεγάλης χώρας της Άπω Ανατολής, της Κίνας.

Και οι τρεις αυτοί στόχοι προϋπάρχουν του Μπους. Ωστόσο, ο νέος πρόεδρος θεώρησε ότι έπρεπε πλέον να τεθούν άμεσα στην ημερήσια διάταξη, τα σχετικά προβλήματα να επιλυθούν, διότι διαφορετικά η ίδια η ηγεμονία των ΗΠΑ σε παγκόσμιο επίπεδο αναιρούνταν ή έστω γινόταν επισφαλής. Αν το πρόβλημα της Κίνας τοποθετείται σε μακρινό ορίζοντα, οι δύο άλλοι στόχοι (μαζί με τη Β. Κορέα ενδεχομένως) μπαίνουν κατ' ευθείαν στο στόχαστρο. Η ιδεολογική επικάλυψη των επεμβάσεων των ΗΠΑ βασίζεται εμφανώς στον κίνδυνο της τρομοκρατίας, την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την απειλή χρησιμοποίησης εκ μέρους του Ιράκ (κράτος - ταραξίας) όπλων μαζικής καταστροφής (πυρηνικά, χημικά όπλα, κ.λπ.). Προβάλλοντας αυτούς τους κινδύνους οι ΗΠΑ πιστεύουν ότι θα αποσπάσουν διεθνείς στοιχίσεις πολλών άλλων κρατών, ιδιαίτερα του μεσανατολικού και του ευρωπαϊκού χώρου, ωστόσο δεν πρέπει να θεωρήσουμε ό-

τι η ιδεολογική επικάλυψη εκ μέρους των ΗΠΑ αυτών των γιγαντιαίων επιχειρήσεων συνιστά εξαπάτηση και στάχτη στα μάτια του κόσμου. Ακόμη κι αν θεωρήσουμε ότι αυτή η ιδεολογική νομιμοποίηση του πολέμου έχει στόχο τη συναίνεση της αμερικανικής κοινής γνώμης στους χειρισμούς του Μπους, πράγμα βέβαιο, είναι εξίσου βέβαιο ότι η ιδεολογία και η ηγεμονία δεν παίρνουν τη μορφή περιεχομένου (ηγεμονία) και περιβλήματος (ιδεολογία) αλλά αποτελούν ένα ενιαίο όλον, μια δομική σχέση: η αμερικανική ηγεμονία, η νέα τάξη πραγμάτων, δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς αυτήν την ιδεολογία: η αμερικανική ηγεμονία δεν μπορεί να αναχθεί, διότι αναιρείται, σε μια παγκόσμια και ασυνάρτητη αταξία, παρόλο που η ίδια την δημιουργεί. Και συνάμα, όχι αθροιστικά αλλά δομικά, το σύστημα του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, η ουσία δηλαδή και το περιεχόμενο της ονομαζόμενης παγκοσμιοποίησης, δεν μπορεί να ανεχθεί αντίθετες στρατηγικές, ακόμη κι αν είναι καπιταλιστικές αλλά μη ελεγχόμενες από τις ΗΠΑ. Διότι η πανίσχυρη οικονομικά, ιδεολογικά και πολιτικοστρατιωτικά μοναδική υπερδύναμη των ΗΠΑ,

Προς νέο διάταγμα Καρακάλα;

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 19

στο πλαίσιο του μονοπολισμού, είναι αυτή που δικαιούται να επιβάλει την παγκόσμια τάξη, τη δική της τάξη, παρακάμπτοντας εν ανάγκη τις αρχές διεθνούς νομιμότητας που με την ίδρυση του ΟΗΕ, μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ισχύσαν, όπως ισχύσαν, επί 6 ολόκληρες δεκαετίες.

Ωστόσο, όλα αυτά, ουδόλως φαιδρά και ουδόλως εγκεφαλικά, δεν είναι παρά στρατηγική. Ίσως δεν είχε απόλυτο δικαίωμα ο Σόουζ που έλεγε ότι τα πάντα είναι τακτική, πάντως είναι σίγουρο ότι ακόμη και η πιο εύαγωγή και επεξεργασμένη παντοιοτρόπως στρατηγική, κάποια στιγμή είναι υποχρεωμένη να γίνει τακτική, δηλαδή πράξη. Και τότε αρχίζουν τα δύσκολα και, συνήθως, τα αστάθμητα.

Περί των αστάθμητων λοιπόν. Σε όλη τη διάρκεια του διπολισμού στη διεθνή σκηνή εδέσποζαν οι δύο μονομάχοι: ΗΠΑ-ΕΣΣΔ. Το απόλυτο και το απαράβιαστο δόγμα της πυρηνικής αποτροπής υποχρέωνε και τους δύο να μην περνούν το όριο της μη επιστροφής, δηλαδή τον μεταξυ τους πόλεμο. Στη βάση αυτή, οι Ευρωπαίοι ήταν υποχρεωμένοι, ως προς το κύριο, να εκχωρούν τα δικαιώματά τους στην εξωτερική πολιτική στις ΗΠΑ διότι μόνον αυτές μπορούσαν να τους παρέχουν πυρηνική κάλυψη έναντι της σοβιετικής απειλής. Έτσι, μέχρι την κατάρρευση της ΕΣΣΔ οι Ευρωπαίοι, παρά τα σημαντικά βήματα που ως ΕΟΚ - Ε.Ε. απέβαλαν, «επιμελώς» είχαν αποβάλει από την κοινή τους πολιτική τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής. Τους διακατείχε ένας ιδιότυπος οικονομισμός, τόσο που επέτρεπε στην κ. Θάτσερ να λέει ότι μια Κοινή Αγορά δεν είναι παρά μια αγορά.

Από την άλλη μεριά οι Ανατολικο-ευρωπαίοι βρίσκονταν κι αυτοί όχι απλώς στοιχισμένοι πίσω από την ΕΣΣΔ αλλά κυριολεκτικά είναι αιχμάλωτοι της ΕΣΣΔ, μέσα στο Σύμφωνο Βαρσοβίας. Δεν μπορούν ούτε καν να διαχειρισθούν αυτοβούλως πρώτες ύλες τους και να οργανώσουν στοιχειωδώς τις οικονομίες τους. Οι Ευρωπαίοι, μετά την κατάρρευση του διπολισμού, ως Ε.Ε. πλέον, εκτός του ότι τίθεται εμπρός τους το πρόβλημα της κοινής πολιτικής, και ακριβώς για να την αποκτήσουν επί ευρωπαϊκής πλέον βάσεως και όχι ως Δυτική Ευρώπη εγκαταλείπουν προοδευτικά τη γραμμή της «εμβάθυνσης» και υιοθετούν τη γραμμή της «διεύρυνσης». Φτάνουμε έτσι από την Ευρώπη των 15 στην Ευρώπη των 25, με προοπτική να γίνουν ίσως και άνω των τριάντα σε λίγα χρόνια.

Και ιδού αυτή η Ευρώπη, όλων περίπου των Ευρωπαίων, χάρη στη στρατηγική του Μπους πάει να τιναχθεί στον αέρα όχι μόνον λόγω των οικονομικών ανταγωνισμών - αυτοί προϋπήρχαν - αλλά γιατί μια προοπτική ενιαίας ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής, που ενδεχομένως δεν υποτάσσεται απόλυτως στην αμερικανική κυριαρχία, δεν είναι τίποτε άλλο από μια νέα εστία, γιγαντιαία άλλωστε, «αταξία», μια νέα φλεγμονή στην παγκόσμια ηγεμονία των ΗΠΑ, καίτοι καπιταλιστική και της ελεύθερης αγοράς.

Βέβαια ο Μπους δεν έστειλε τόμαχο εναντίον της Ευρώπης αλλά εχρησιμοποίησε πολλούς και ισχυρούς εντός της Ευρώπης δούρειους ίππους. Κατ' αρχήν την Αγγλία του Μπλερ. Ευνόητο και αυτονόητο με βάση την ιστορική και απαρασάλευτη στοίχιση της Μ. Βρετανίας προς τις ΗΠΑ. Δεύτερο την

Ιταλία του Μπελλουσκόνι, την Ισπανία του Αθνάρ και την Πορτογαλία του Μπαρόζο, γιατί οι ηγέτες αυτοί θεώρησαν ότι δεν ήταν δυνατόν να υπαχθούν, εντός Ευρώπης, στον γαλλογερμανικό άξονα. Τρίτον τις χώρες του πρώην Υπαρκτού, Πολωνία, Τσεχία, Ουγγαρία, Σλοβακία. Έτσι φτιάχνεται η «Ευρώπη των 8» αμερικανόφιλη και αντιγαλλογερμανική, που προσυπογράφει την ανάγκη πολέμου κατά του Ιράκ.

Γιατί οι ανατολικές χώρες του πρώην σοβιετικού μπλόκ κρατούν αυτή τη στάση - στις οποίες προστίθενται η Αλβανία, η FYROM, η Κροατία, η Σλοβενία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Μολδαβία - είναι εξαιρετικά σύνθετο ζήτημα. Ας κρατήσουμε εδώ μόνον ότι η παραδοσιακή αντίθεσή τους προς την ΕΣΣΔ και τώρα προς τη Ρωσία αφενός, και αφετέρου η επίσης παραδοσιακή (και σημερινή) αντίθεσή τους προς τη

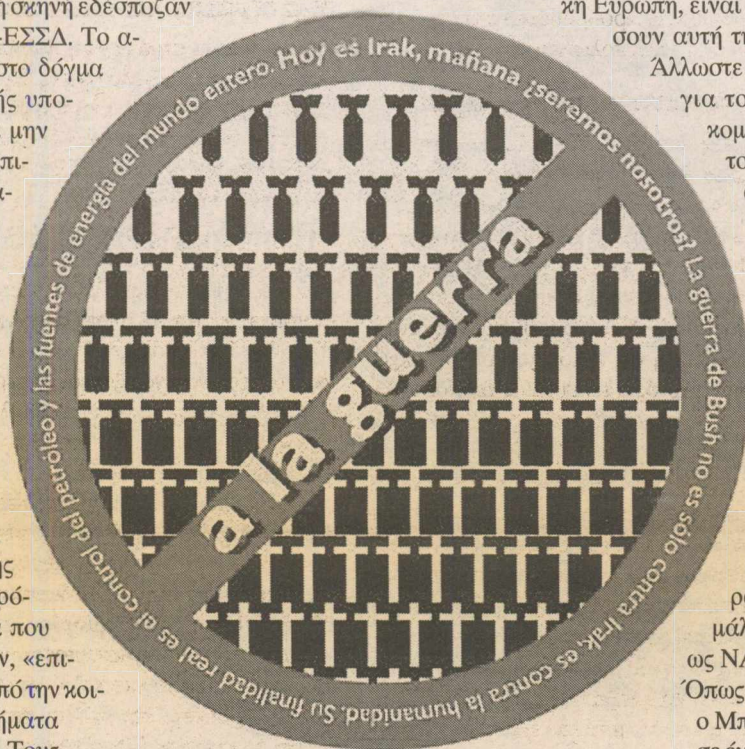
Γερμανία, που ούτως ή άλλως δεσπόζει στην Κεντρική Ευρώπη, είναι λόγοι ικανοί να υπαγορεύσουν αυτή την τυφλή αμερικανοφιλία.

Άλλωστε οι ΗΠΑ πλήρωσαν πολλά για τον σκοπό αυτό. Οι πρώην κομματικο-κρατικές νομενκλατούρες όλων των αποχρώσεων με μιαν απλή αντιστροφή προσχώρησαν στο στρατόπεδο των ΗΠΑ, εσωτερικής αντιστάσεως μη ούσης στα επιμέρους ανατολικο-βαλκανικά κράτη. Κι ωστόσο ο γαλλογερμανικός άξονας, κι όσοι άλλοι εκ των Ευρωπαίων συμπλέουν με τη μια ή την άλλη μορφή μαζί του, αντέχει, ενώ η Ελλάδα παραπαίει: ως Ευρώπη (προεδρεύουσα χώρα μάλιστα) είναι με την Ευρώπη, ως NATO είναι με το NATO.

Όπως και να έχει το ζήτημα εδώ ο Μπους βρίσκεται αντιμέτωπος σε ένα νέο, γι' αυτόν, αγκάθι: την Ε.Ε. Όσο μάλιστα πιο αποφασισμένος δείχνει να εισβάλει στο Ιράκ τόσο περισσότερο η Ευρώπη, και κυρίως ο γαλλογερμανικός άξονας, του αντιτίθενται ως *etat voyous* (κράτος-ταραξίας, κράτος αλήτης).

Κατά τη γνώμη μου ο λόγος που αναγκάζει τον δεξιό (και φιλοκαπιταλιστικότατο) Σιράκ, τον σοσιαλδημοκράτη Σρέντερ (αλλά και τον δεξιό Στόνμπερ) να κρατούν τη στάση που εσχάτως κρατούν αντιτιθέμενοι στον πόλεμο, στην ουσία και κυρίως, οφείλεται στο ότι δεν μπορούν και δεν θέλουν ν' απεμπολήσουν τις αρχές της εθνοκρατικής κυριαρχίας, διότι διαφορετικά θα κατέρρεε ολόκληρο το πολιτικό τους σύστημα και οι νομιμοποιήσεις του. Από την άλλη μεριά Γαλλία-Γερμανία αλλά και οι άλλοι είναι αδύνατον να απεμπολήσουν, σε γενικές γραμμές, τις αρχές του κοινωνικού κράτους. Τα δύο άλλωστε πάνε μαζί, παρόλο βέβαια που και στις χώρες αυτές, το κοινωνικό κράτος έχει υποστεί ισχυρά πλήγματα.

Τα προηγούμενα, εκτός από την όποια αναλυτική αξία έχουν, αν έχουν, προοικονομούν και συνεπάγονται μια πολιτική θέση. Η αποτελεσματική αντίθεση στον πόλεμο, στο Ιράκ ή αλλού και γενικότερα στην πλανηταρχική οργάνωση των διεθνών σχέσεων, έρχεται από την Ευρώπη. Αν και διχασμένη η Ευρώπη, αν και ρευστή ή αμφίβολη η στάση της, δεν μοιάζει διατεθειμένη να υπογράψει το διάταγμα του Καρακάλα (212 μ.Χ., το οποίο απέδωσε την ιδιότητα του Ρωμαίου πολίτη σε όλους τους κατοίκους της αυτοκρατορίας - πλην εξαιρέσεων - και επισήμοποίησε την *Pax Romana*). Και ως γνωστόν στην Ευρώπη δεν υπάρχουν μόνον κράτη και κυβερνήσεις, αλλά και λαοί και πολιτισμοί. Κάποια σχέση έχουν όλα αυτά μεταξύ τους, που αρθρώνονται στη γενική αντιπολεμική στάση.

Μεξικάνικη αφίσα (λεπτομέρεια) για την αντιπολεμική πορεία της 15 Φεβρουαρίου 2003

Ορθώς κείμενα

Καλύψανε την Γκουέρνικα επειδή ενοχλεί...

Η είσοδος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ κοσμείται από ένα ακριβές αντίγραφο της Γκερνίκα (Γκουέρνικα) του Πικάσσο, ίσως για να θυμίζει της θηριωδίες των πολέμων. Κάτι τέτοιο όμως κρίθηκε «επικίνδυνο» από τις ΗΠΑ και ο πίνακας σκεπάστηκε. Με φόντο τον πίνακα αυτό γίνονται οι δηλώσεις προς τον Τύπο των αξιωματούχων του ΣΑ. Στις 27 Ιανουαρίου όμως μια μεγάλη μπλε κουρτίνα σκέπασε τον πίνακα. Ο Γραμματέας Τύπου του ΟΗΕ Fred Eckhard όταν ρωτήθηκε δήλωσε πως «δεν είναι κατάλληλο φόντο για τις κάμερες».

Διπλωμάτες αναφέρουν πως αυτό έγινε ύστερα από αίτημα των Αμερικανών που δεν θα ήθελαν τον Πάουελ ή των πρέσβη στον ΟΗΕ Τζον Νεγκρεπόντε να ανακοινώνουν την πρόθεσή τους να ξεκινήσουν βομβαρδισμούς με τέτοιο φόντο.

www.athens.indymedia.org, 5.2.2002

Αναγκαία η Εθνική Πολιτική για τον καρκίνο

Απουσία μιας γενικότερης Εθνικής Πολιτικής για τον Καρκίνο στην Ελλάδα (δηλαδή, πολιτικής για τον έλεγχο της νόσου και την παροχή ογκολογικών υπηρεσιών) καταγγέλλει ο καθηγητής Παθολογίας-Ογκολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων κ. Νικόλαος Παυλίδης: «Αξίζει να τονισθεί ότι στο τελευταίο νομοσχέδιο για την Υγεία, επί υπουργίας Α. Παπαδόπουλου, περιλαμβάνονται κάποιες τέτοιες διατάξεις (νομοσχέδιο περί 'Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου'), αλλά έως σήμερα δεν υπήρξε καμία απολύτως εφαρμογή τους», προσθέτει ο κ. Παυλίδης.

Και συνεχίζει: «Στην πορεία της νόσου, η αντιμετώπιση των παρενεργειών των χορηγούμενων θεραπειών (π.χ. της χημειοθεραπείας) ή η υποστηρικτική αγωγή των ασθενών (π.χ. αναλγησία), απαιτεί το ταξίδι του ασθενούς στο τριτοβάθμιο νοσοκομείο, γιατί η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια περίθαλψη πάσχει. Έτσι, απαντάται το φαινόμενο της αθρόας προσέλευσης των ασθενών στα κεντρικά νοσοκομεία των μεγάλων πόλεων της χώρας σε καθημερινή βάση, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται τεράστιες λίστες αναμονής. [...] Στα περισσότερα Γενικά Νοσοκομεία της χώρας θα πρέπει να δημιουργηθούν Ογκολογικά Τμήματα/Μονάδες, καθώς και Εξωτερικά Ογκολογικά Ιατρεία, όπου θα τοποθετηθούν νεώτεροι συνάδελφοι Παθολόγοι-Ογκολόγοι. Αυτοί θα μπορούν να αποσυμφορήσουν τα μεγάλα κεντρικά νοσοκομεία, παρέχοντας τις βασικές ογκολογικές υπηρεσίες στους ασθενείς μας».

Νίκος Παυλίδης (από ρεπορτάζ της Μάϊρης Κατσανοπούλου και της Ρούλας Τσουλέα), *Τα Νέα*, 10.2.2002

Σοφόν το ασαφές;

Προεδρεύει της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ελλάδα, θα ήταν πάτως υπερβολικό να απαιτήσουμε σαφή, επεξεργασμένη πολιτική από μια κυβέρνηση που δυσκολεύεται να αντιμετωπίσει με κάποια μεθοδικότητα τα συνήθη προβλήματα της εσωτερικής πραγματικότητας [...]. Δεν χρειάζεται να είναι ευφάνταστος κανείς για να υποθέσει πως η στρατηγική των αξιωματούχων μας εξαντλείται στην προσευχή: Προσεύχονται να περάσουν με ταχύτητα φωτός οι τέσσερις μήνες που υπολείπονται ή, αν αυτό είναι αδύνατο, να ακινητήσει η ιστορία, να πέσει σε λήθαργο ώσπου να λήξει ανάμνητα και ακίνδυνα η προεδρική θητεία. Αλλά μια τέτοια αναστολή της ιστορίας μόνο δύο φορές έχει συμβεί μέχρι τώρα και τις δύο στο χώρο του θρύλου: πρώτον, όταν ο Δίας έσμιγε με την Αλκμήνη και πρόσταζε τον ήλιο να μην ανατελεί, ώστε η γαμήλια νύχτα να κρατήσει τρία ολόκληρα εικοσιτετράωρα και να γεννηθεί έτσι ο «τρισεύηνος» Ηρακλής, και δεύτερον όταν ο Ιησούς του Ναυή είπε εκείνο το γνωστό «Στήτω ο ήλιος κατά Γαβαών και η σελήνη κατά φάλαγγα Αιλών», ώστε να κατανικήσει τους εχθρούς τους. [...]

Ένα από τα μνημεία σαφήνειας και ευθύτητας που ταλαιπώρησαν την ακοή και τη λογική μας τούτες τις χαλασμένες ημέρες έχει πνευματικό πατέρα του τον υπουργό Εθνικής Άμυνας. «Πρέπει η διεθνής κοινή γνώμη να στηρίξει οποιαδήποτε απόφαση, διότι σε αντίθετη περίπτωση βλέπω περισσότερους κινδύνους να δημιουργούνται από αυτούς που επιδιώκουμε να αποτρέψουμε», απεφάνθη ο διορατικός κ. Γιάννος Παπαντωνίου, πετροβολώντας μας με αυτό το απίστευτο «οποιαδήποτε». Και, ακάθεκτος, συνέχισε να εξηγεί τα ανεξήγητα: «Είναι βέβαιο ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ θα καταλήξει σε μια απόφαση πολέμου ή ειρήνης που θα είναι η σωστή απόφαση και αποδεκτή από το σύνολο της ανθρωπότητας». «Σοφόν το σαφές» μας μάθαιναν στο σχολείο, οι υπουργικές φράσεις όπως φαίνεται ότι υπαγορεύτηκαν από την πεποίθηση ότι ισχύει το αντίθετο, ότι δηλαδή «σοφόν το ασαφές».

Παντελής Μπουκάλας, *Η Καθημερινή*, 13.2.2002